

Aineen olomuodot

Kaikki aineet ovat jossain olomuodossa

- Aineella on kolme olomuotoa: kiinteä, neste ja kaasu
- Kiinteänä aine ei muuta muotoaan itsestään. Kiinteä aine ei valu tai täytä ympäröivää astiaansa ilman ulkoista apua.
- Nestemäinen aine valuu alaspäin. Neste täyttää ympäröivän astiansa pohjasta alkaen, tilavuutensa verran.
- Kaasut liikkuvat vapaasti. Ne täyttävät ympäröivän astiansa kokonaan, ja jos astia on auki, kaasu sekoittuu ympäröivään ilmaan ja näin ollen täyttää koko huoneen.
- Kaikki aineet voivat olla missä tahansa olomuodossa, lämpötila määrittää aineen olomuodon

Lämpötila kertoo aineen olomuodon

- Jokaisella aineella on kaksi tärkeää ominaislämpötilaa; sulamispiste ja kiehumispiste.
- Kun kiinteää ainetta lämmitetään (energia) ja saavutaan aineen sulamispisteeseen, niin aine alkaa muuttamaan olomuotoaan nesteeksi. Eli kun aineen lämpötila on alle sulamispisteen, on aineen olomuoto kiinteä.
- Sulamis- ja kiehumispisteen välillä aineen olomuoto on neste.
- Kun nestettä lämmitetään ja saavutaan kiehumispisteeseen, aineen olomuoto muuttuu kaasuksi. Eli kun aineen lämpötila on yli aineen kiehumispisteen, on aineen olomuoto kaasu.

Huoneenlämpö käsitteenä

- Kun ainetta käsitellään oikeassa maailmassa, sen lämpötila on sitä ympäröivän tilan lämpötila. Kun puhutaan huoneenlämmöstä, tarkoitetaan +20°C
- Huoneenlämmössä kiinteitä aineita ovat hiili, suola, rauta,...
- Huoneenlämmössä nestemäisiä aineita ovat vesi, etikka, elohopea,...
- Huoneenlämmössä kaasumaisia aineita ovat happi, typpi, hiilidioksidi,...

Eri aineilla on eri olomuoto vaikka lämpötila on sama

- Koska sulamispiste ja kiehumispiste on jokaiselle aineelle eri, voi samassa lämpötilassa eri aineet olla eri olomuodoissa. Esimerkiksi alumiinin sulamispiste on 660°C joten koska huoneenlämpö on sitä alempi niin alumiini on kiinteä, mutta hapen kiehumispiste on -189°C joten happi on samassa lämpötilassa kaasu.
- Koska alumiinin sulamispiste on 660°C niin kun alumiinin lämpötila on 659°C se on kiinteää ja kun alumiinin lämpötila on 661°C se on neste.

Esimerkiksi...

- Mikä on hapen olomuoto kun se on -213°C ?
- Mikä on rikin olomuoto kun se on -3°C ?
- Mikä on ruokasuolan olomuoto kun se on 1450°C ?
- Mikä on etanolin olomuoto kun se on 100°C ?
- Anna esimerkki lämpötilasta, jossa alumiini on neste
- Anna esimerkki lämpötilasta, jossa rikki on kaasu
- Mikä on natriumin olomuoto, kun sitä lämmitetään 100°C huoneenlämpöisestä?

aine	sulamispiste	kiehumispiste
vesi	0°C	100°C
alumiini	660°C	2579°C
natrium	98°C	883°C
ruokasuola	801°C	1465°C
rikki	115°C	445°C
etanoli (alkoholi)	-115°C	78°C
happi	-218°C	-189°C